

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCXLIX. ad annum DCLXXVI.

Parisiis, 1644

Commemoratio Eorvm, Qvae saeuiter, & sine Dei respectu acta sunt a
veritatis aduersariis in sanctum & apostolicum nouum reuera confessorem
& martyrem Martinum papam Romae, per epistolam cuiusdam ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15300

nullam compassionem adeptus sum: excepto dumtaxat in insula Naxia, quoniam ibi annum fecimus, merui lauari duobus vel tribus balneis, & apud urbem mansi in hospitio quodam. Et ecce quadraginta & septem dies sunt hodie, ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, & effluxi & refrigui totus, quoniam ventris fluor & in naui & in terra vsque ad presentem horam requiem mihi omnino non dedit. & in ipsa quoque necessitatis meæ hora cum gustaturus sum, totus conquassatus corpore, ea quæ necessaria sunt percipere ad confortandam naturam non habeo, quia quod habeo tædet me sumere, cum id habeam penitus in fastidium. Sed credo in virtutem Dei qui omnia conspicit, quia cum de presenti vita subductus fuero, exquirentur de his omnibus hi qui me persequuntur, vt saltem sic ad pœnitentiam ducti, ab iniquitate sua conuertantur.

SVBSCRIPTIO. Incolumem te custodiat Deus, fili dulcissime.

COMMEMORATIO EORVM, QUÆ
*seuiter, & sine Dei respectu acta sunt a veritatis aduersariis
 in sanctum & apostolicum nouum reuera confessorem & mar-
 tyrem Martinum papam Romæ, per epistolam cuiusdam
 Christianissimi, directam his qui sunt in occidente, seu Romæ,
 & in Africa, orthodoxis patribus.*

AFFLICTIONVM mœrores & lacrymas, commu-
 nemque sine cessatione ac mœstissimam vocem, quæ
 in dolore ex imo cordis prolata est, puto autem quæ
 & profertur Deo ab his qui sunt Romæ, adhuc autem
 & in omni loco dominationis eius degentibus sanctis fa-
 mulis Dei & fidelibus populis, ex quo facta est perse-
 cutio aduersus sanctissimum patrem nostrum, Deo bea-
 tissimum & fidelem sacerdotum principem & apostoli-
 cum vniuersalem papam, ac per hoc aduersus catholi-
 cam ecclesiam: puto autem hætenus hunc eundem mœ-
 rorem retineri in vobis, & multam sollicitudinem habe-
 re vos, scire quomodo peractum est contra eum, quan-
 do exulatus est & persecutione pulsus a Roma nau-
 gio vsque Byzantium. Hæc in mente habens ego humi-

lis & peccator famulus vester, quædam quidem exterius sollicitudine multa addiscens; plurimorum autem proprie contemplator factus, indignus ministerii beatissimi & preciosi sacerdotis nostri, iudicavi literis reminisci, & nota facere, claraque constituere vobis benedictis, atque per vos omnibus fidelibus & zelum habentibus culturæ diuinæ: quatenus cognoscentes cum cordis mœstitudine mecum illum propheticum sermonem proferatis: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis* Jer. 9. 1. *fontem lacrymarum, & plorabo die & nocte* contritiones catholicæ ecclesiæ & omnium Christianorum, imo perditionem, propter ea quæ acta sunt in beatum & Deo plenum ducem veritatis & prædicatorem? Verumtamen Deo gloria, qui dedit ei virtutem & sufferentiam stabilem in tentationibus quæ superuenerunt ei a contrariis virtutibus & viris, in expugnando & viriliter dimicando pro cultu Dei, inrefragabiliter & spe firma usque ad mortem ponens animam suam, utpote imitator eius qui eum constituit athletam Dominus eius ad informationem pro veritate dimicare. Ea equidem, quæ inibi Romæ gesta sunt in beatum & adamantinum spiritualem patrem, sacerdotumque principem domnum Martinum, & vos scitis, qualibus periculis luctatus est, videns gladios vibratos & acutos confertos adinuicem, tentos a pluribus militibus paratum habentibus inficere enses, & commutare a vita beatum, in circuitu altaris astantibus, & in toto templo catholicæ ecclesiæ Romæ, quæ cognominatur Constantiniana, in qua sacerdotio fungens recubabat in foribus & grabato ipse beatus æger: & quomodo contritus animis, & artubus constrictus, impulsus & expulsus, raptus & extractus ex apostolico throno, in quo Deus eum constituit loco, inspectorem sui apostolum, & prædicatorem orthodoxum veritatis. Sed vere iste non fecit preciosiorem animam suam se, sed posuit eam usque ad mortem, imitans, sicut dictum est, Dominum suum dicentem: *Bonus pastor animam* Ioan. 10. 11. *suam ponit pro ouibus suis*, quo saluaret ubique errantem & perditam plebem ab insurgentibus nostris temporibus hæreticis. Traditus igitur Romæ de catholica ecclesia sancti Ioannis, a potentibus huius sæculi his

qui hoc erant ministerio digni ministri, atque custodibus, depositus est ad portum, & coniectus est in lembo, & nauigantibus, sicut scitis, euntibusque iuxta Auidum, in insulam quæ vocatur Naxos, non concesserunt beato illi apostolico viro custodes penitus contingere terram, dolentibus prorsus pedibus eius, cum ipsi per loca conferrent, & omnino quiescerent. Hi autem qui per loca erant sacerdotes, & ceteri fideles regionis ipsius, dirigebant munera beato illi causa vtilitatis eius, non parua multotiens quantitatis. quas quidem directas species & quantitates custodes bestiales continuo coram eo diripiebant, impropertiosa & amara plurima congerentes in eum. Eos autem, qui munuscula detulissent, iniuriis & verberibus afficientes dimittebant, dicentes ad eos: Quoniam quicumque diligitis istum, inimici estis reipublicæ. Numquidnam hoc solum ei non valebat inferre dolorem incomparabilem super infirmitatem quæ eum ægre deprimebat? Exinde igitur præmittentes ab Auido quemdam, custodes qui retinebant eum, nuntiauerunt in Byzantio aduentum & captionem eius, proferentes aduersus eum plurima mala, hæreticum & rebellem, Deique aduersarium proclamantes, & subuertentem vniuersam terram Romanorum. Cumque tandem peruenisset Byzantium beatus ille septimo decimo die Septembrii mensis, in portum iuxta Euphemiam prope Arcadianon, reliquerunt eum a mane ministri vsque in horam decimam recubantem in grabato nauis, eratque sicut scriptum est, spectaculum omnibus angelis & hominibus. Accedebant enim varii homines, quos propter ferales mores lupaces dixerim, & subrogati, vt conicio, talia contra sanctum papam agebant, qualia Christianis dici non oportet. Morantibus nobis in litore, tota die eram incedens dolore plenus & amaritudine, eo quod viderem talem sanctum virum ita deiectum: non solum autem, sed & talia eloquia a quibusdam ethnicis prolata contra eum, nihil aliud quærebam, nisi vt auferretur anima mea a me. Dehinc circa solis occasum venit quidam scriba nomine Sagoleua cum multis excubitoribus: & auferentes de lembo posuerunt in gestatorio, duxeruntque in custodiam excubitorii, quæ cognominatur Pran-

dearia. & fecit eum in clausum sub multa custodia, præcipiens excubiti custodibus, vt nullus penitus sciret ciuitatis, quia est in eodem excubitu. Fecit ergo sanctus idem apostolicus clausus, & sine participatione penitus sermonis alicuius, nonaginta tres dies. In ipsa vero nonagesima tertia die, quæ est dies parasceue, mane tulerunt eum de custodia, constituendum in cella sacellarii, iubentes pridie conuenire omnem senatum; quod & factum est. Iusserunt autem eum introducendum, & introduxerunt in portatoria sella: erat enim penitus æger, præcipue autem illis diebus præ nauigatione & afflictione custodiae per tot dies effecta. Intendens autem in eum primus, qui præsidebat sacellarius cum reliquis principibus a longe, iussit eum surgere a ferculo, & stare. Aientibus quibusdam ministrorum non valere eum stare, turbatus præ multa ira sacellarius exclamauit, cum eo autem & quidam de custodia, surgere eum & astare censura subnixum hinc inde. quod & factum est. Sacellarius autem inquit ad eum: Dic miser, quid tibi mali intulit imperator? Tulit a te aliquid? oppressit te vi? Ille autem tacebat. Tunc ait ad eum sacellarius imperatiua voce: Non respondes? ecce nunc ingredientur accusatores tui. Et continuo cum sermone introducti sunt plurimi accusatorum contra eum. Omnes autem erant mendacii filii, & discipuli eorum, qui Dominum nostrum Iesum Christum necauerunt. Contradicebant vero sancto viro, quemadmodum præmoniti fuerant. Erant enim voces eorum præmeditata & præparata. In quibus quidam eorum paulo ante interrogati vt testimonium perhiberent, tentabant dicere veritatem, sicut mos est. & continuo turbati qui prætendebant certamen hoc, incipiebant validis minis increpare eos, donec suaderent eis proferre quæ erant conuenientia in mortem beati & iusti viri. Contemplatus sanctus papa introeuntes testificari, subridens dixit: Isti sunt testes? sic habet ordo? Erant enim primi ingredientes nomine quidem milites, lupaces autem & bestiales sententia: & quidam eorum qui erant Olympii, cum quibus erat & Andreas, qui fuerat eius notarius. Erant autem inter accusatores infelices Imeritus & Therinus, & reliqui numero quasi viginti, primo-

res milites & reliqui accusantes. Iurabant autem ad sancta euangelia, & sic testificabantur. Primicerius sane omnium accusantium erat Dorotheus patricius Ciliciæ, qui iurans dixit, quoniam quinquaginta capita si haberet, non oporteret eum viuere, eo quod solus subuertit & perdidit vniuersum occidentem, & deleuit: & re vera vnus consilii fuit cum Olympio, & inimicus homicida imperatoris & Romanæ vrbانيتatis. Videns ergo iustus vir introeuntes eos & iurantes sine parcitate testificatores, compassus perditioni animarum eorum, ait ad eos qui præsidebant principes: Obsecro vos per Deum, nolite præparare eos iurare, sed absque sacramento dicant quæcumque volunt, vosque facite quæcumque vultis. Et quid opus est etiam iurando perdere illos animas suas? Ingresso equidem vno testium, & dicente, quoniam coniurationes fecit cum Olympio, & milites præparauit vt iurarent: interrogatus Deo preciosus vir, si hæc ita se haberent, respondit: Si vultis audire veritatem, dico vobis sequentia. & cœpit dicere. Quando factus est typus, & directus Romam ab imperatore. Et hoc tantum dicente beato illo, aliud quid non concessum est loqui. Sed continuo ante omnes incipiens cum clamore Troilus, inquit: Non inferas nobis hic de fide, de duello nunc scrutaris, quoniam & Romani, & nos Christiani sumus & orthodoxi. Et respondit idem vir iustus. Utinam: Verumtamen inuenietis me in illa die tremendi examinis testem etiam in hoc. Denuo inter accusantes testes, ait ad eum præfectus Troilus. Qualis homo es tu, quoniam cernens & audiens talia contra imperatorem nitentem effodiendum Olympium, non prohibuisti eum, sed econtra consensisti ei? Ad quem continuo dixit ipse beatus apostolicus papa: Dic domine Troile, quando sicut scitis etiam vos, & nos audiimus, Georgius a magistratibus, qui erat ex monachis, ingressus est huc in urbem a castris, & talia verba locutus est, fecitque res tales; vbi eras tu, & qui sunt tecum, quoniam non restitistis ei, sed econtra concionatus est vobis, & quos voluit palatii exulauit & prohibuit? Iterumque sub Valentino, cum præcepto imperatoris indutus est purpura, & consedit ei, quo ieratis vos? non eratis hic? cur ergo non prohibuistis eum di-

centes, Non attingas res non opportunas tibi? nonne omnes econtra conuenistis ei? Quomodo habebam ego tali viro aduersus stare, habenti præcipue brachium vniuersæ militiæ Italicæ? an potius ego illum feci exarchum? Verumtamen denuo obsecro vos per Dominum, quodcumque vultis & definitis fieri in me, citius explete. Nouit enim Deus, maxima mihi dona tribuistis, quacumque me clade iugulaueritis. Percontatus autem quemdam de ministrantibus, Sagolebam videlicet, facellarius, si sunt foris alii aliqui, qui debeant testificari? respondit scriba: Sunt, domine, plurimi alii. Deficientes autem hi qui præsidebant, sancto & venerabili astante viro in conspectu eorum, & potissimum Spiritu eum sancto firmante, dixerunt sufficere testes. Erat quippe interpretres eorum, quæ a sancto dicebantur, verborum Innocentius consul filius Thomæ, qui erat ab Africa. & cum interpretaretur ea quæ a beato viro dicebantur, non ferebat, videns ignita iacula sancti Spiritus a Deo honorabili viro contra eos prolata. ait ad Innocentium cum furore, Cur nobis interpretaris quæ dicit? noli dicere quæ dicit. Surgens ergo continuo facellarius cum plurimis qui confederant ei, ingressus est nuntiare imperatori quæque ipse voluit. Eduxerunt autem sanctum apostolicum virum de cella iudicii, magis autem ex aula Caiphæ, in gestatorio sedili sedentem, & statuerunt eum in medio atrii quod erat ante cellam facellarii, & imperialis stabuli, quo consueuerat omnis populus conuenire & expectare facellarii ingressum. Circumdederunt eum excubitores, eratque omnibus spectaculum formidabile turbis. Post paululum ergo, iusserunt inferri eum in solarium expositionis, vt esset ibi, quatenus prospiceret imperator per cancellos triclinii sui ea quæ futura erant fieri. Erat itaque multitudo populorum vsque ad hippodromium conferta conuenientium illic. Statuerunt ergo reuerentissimum virum in medio solarii dispositionis, præsentia totius senatus subnixum hinc & inde. Facta est ergo constipatio subito non minima, & exiens ab imperatore facellarius apertis ianuis triclinii in solarium, diuidere vniuersum populum iussit. Veniensque ad sanctum ac venerabilem virum Martinum apostolicum, dixit ad eum,

eum: Vide quomodo Deus te duxit, & tradidit in manus nostras. Tu nitebaris contra imperatorem, quid tibi spei erat? Ecce dereliquisti Deum, & dereliquit te Deus. Et continuo exclamans facellarius quemdam astantium excubitorum tonsorem, præcepit sine mora auferre psachnion summi & apostolici atque præcipui pastoris omnium Christianorū, qui orthodoxam sanctorum patrum & Synodorum confessionem, hoc est fidem confirmavit, & noui erroris exortos auctores, novos videlicet hæreticos, cum impiis dogmatibus eorum canonice & synodice anathematizauit. Cum ergo incidisset psachnion beati viri excubitor, & corrigiam compagiorum eius, statim tradidit eum facellarius præfecto vrbs, dicens: Tolle eum, domine præfecte, & continuo membratim incide illum. Cum his autem omnibus iussit astantibus anathematizare eum. quod & fecerunt. Non responderunt autem huiuscemodi voci viginti virorum animæ. Sed omnes quique hoc ipsum videbant, & sciebant quia est Deus in cælo conspexerunt eorum quæ fiebant, demisso vultu cum multa mœstitudine recedebant tribulati. Suscipientes ergo eum carnifices, exuerunt exterius eius pallium sacerdotalis stolæ, & scindentes alas tunicæ, quæ erat interius a summo vsque deorsum, circumposuerunt ferrea vincula in sanctam eius ceruicem, & per omne corpus eius trahentes eum vi, non concesserunt penitus ei alicubi residere, & animam refocillare, sed a palatio duxerunt eum publicantes & dehonestantes per medium ciuitatis ad prætorium, & gladius coram eo. Erat autem dolor magnus beato illi, & inenarrabilis. oppido enim erat fessus & infirmus, præ tantis incommodis futurus relinquere animam a pressura passionum & tenuitate corporis. Attamen gaudens spe confortabatur in Domino: & quo magis cum afflictione & vi trahebatur, eo sereno obtutu ductus cum multa constantia animæ iustus, cum vno solummodo indumento a summo discisso in duas partes, & sine cinctorio sequebatur, adeo vt interiora eius quodammodo nuda panderentur, & multifaria quidem continuo populorum conspectis quæ fiebant, gemebant, vt veritatem dicam, & lacrymabantur. Pauci autem ministrorum satanæ gaudebant, & subsannabant, & capita transeuntes, sicut scri-

ptum est, mouebant, dicentes: Vbi est Deus eius, & vbi fides eius, & vbi doctrina ipsius? Qui cum venisset in prætorium dehonestatus, & a carnificibus vinculatus cum gladiis, coniecerunt eum in vnum carcerum cum homicidiis, & post vnam quasi horam tulerunt eum inde, & transposuerunt in eam quæ dicitur Diomedis custodia, in prætorio præfecti. Tanta autem instantia & vi trahebant eum vinculis nexum, vt dilaniarentur crura & poplites eius, & sanguis efflueret per ascensum scalæ eiusdem custodiæ. Sunt enim scopulosi & asperi valde, ac penitus in altum porrecti gradus. Erat autem ipse beatus præsentis vitæ proximus iam carere, suppliciiis anima deficiente etiam ante gladium, cum iam non valeret conscendere cum se trahentibus. Introducentes ergo eum quomodocumque in custodiam, decidens sapiens & surgens, posuerunt in scamno indutum calibus & catenis. Tunc enim, quando traditus est a Caipha Pilato vt crucifigeretur, hoc est a præfecto, continuo cum exuerent eum carnifices, grauitèr algoribus vexabatur. erat enim intolerabilis hiems. Imposuerunt ei grauissima ferri pondera, & nullus aderat ei hominum eius proprius, excepto vno solummodo clerico adolescente: quique commanens ei in custodia, & superstans lamentabatur magistrum, sicuti Petrus. Erat etiam conuinctus magister custodiæ eidem beato, quoniam sic erat mos, vt futurus pati per gladium conuinciretur magistro custodiæ. Erant ergo duæ mulieres, genitrix & nata, prænominatæ custodiæ clauis tenentes, quæque aspicientes importabilem dolorem sancti illius, qui inter tot pœnarum genera, quæ aderant, algore quatiebatur durissimo: motæ compassionibus quærebant aliquam exhibere misericordiam cum eo, & contegere eum, sed non audebant propter conuinctum & custodientem carnificem. Putabant enim actutum venturam censuram vt trucidaretur. Post quasdam vero horas, cum vocassent quidam ab imo ex ordine militari magistrum vigiliæ carnificum, descendente eo, vna mulierum ergastulorum illorum pietatis viscere ducta, accedens amplectensque bellatorem Christi & apostolicum patrem, portansque reclinauit eum in proprio toro suo, contegens vtiliter & inuoluens. Mansit autem vsque ad vesperum

sine voce. Vespere autem facto, misit ad eum Gregorius præfectus eunuchus excubulariis maiorem domus suæ, cum paruis cibariis, qui refecit eum, dicens: Ne deficias in tribulationibus, confidimus in Deum, non morieris. In quo magis aggrauatus ille beatus ingemuit. Abstulerunt autem ferrea vincula continuo ab eo. Sequenti vero die abiens imperator in patriarchium visendi gratia Paulum patriarcham, (proximus enim erat morti) narrauit ei quæ consummata sunt in sanctissimum virum. Ingemiscens vero Paulus, & conuersus ad parietem dixit: Hei mihi! & hoc ad abundantiã iudiciorum meorum actum est. Percontatus autem ab imperatore quamobrem hoc dixerit, respondit: Numquidnam, domine, non est miserabile talia pati pontifices? Tunc attentius adiurauit imperatorem sufficere ei in his quæ passus est, nihilque amplius sustinere. Vnde audiens beatus ille ac apostolicus vir, quod non suscepit quod expectabat, non gratum habuit tale promissum, sed penitus mœstus effectus est. Festinabat enim explere bonum certamen, & abire ad eum quem desiderabat. Interea defuncto Paulo, & Pyrrho residere nitente, atque quibusdam ecclesiæ contradicentibus & prohibentibus, libellumque eius publicantibus in palatio, asserentibusque quoniam & a beatissimo Paulo anathematizatus est: Pyrrhus reprobatus est sacerdotio propter libellum quem fecerat Romæ. & multa commotione facta, post dies octo defuncto Paulo, dirigitur ab imperatore ad Diomedis custodiam ad magnanimum papam Demosthenes rescriptor & collaborator sacellarii, & libellifus cum eo. Intranses vero dixerunt ad eum: Dominator noster eximius imperator misit nos ad te, dicens: Ecce in quanta gloria prius consistens, in qualem ordinem te ipsum duxisti. nemo tibi fecit hoc, sed tu ipse tibimetipsi. Ipse autem nihil aliud respondit, nisi solum hoc: Gloria & gratiarum actio per omnia solum immortalis regi. Dicit ad eum Demosthenes rescriptor: Significauit tibi dominator, dic nobis ea quæ de Pyrrho expatriarcha hic & Romæ subsequenter gesta sunt. Pro qua causa abiit Romam? iussus, an proprio proposito? Respondens sanctus papa dixit: Proprio proposito. Ait Demosthenes: Libellum illum quomodo fecit?

Concil. Tom. 15.

H ij

compellente aliquo? Respondit sanctus vir: Nemine, sed propria propositione. Demosthenes inquit: Veniente Pyrrho Romam, quomodo suscepit eum sanctus vir Theodorus decessor tuus papa? vti episcopum? Respondit æquanimis papa, & quomodo non? qui prius quam veniret Pyrrhus Romam, manifeste scripsit huc, hoc est beatus Theodorus ad Paulum, vtpote ad eum, qui indecens fecerit, & alterius thronum inuasit. Deinde autem sponte sua eodem Pyrrho veniente Romam ad vestigia beati Petri, quomodo non haberet eum suscipere præcessor meus, & honorare, vtpote episcopum? Respondens Demosthenes dixit: Vere veritas sic se habet. Vnde autem sumebat ea quæ ad vsum sui corporis erant necessaria? Dicit beatus: Manifeste de patriarchio Romano. Ait concertator: Qualis panis dabatur ei? Respondit honorabilis vir: Vos, domini mei, nescitis ecclesiam Romanam? Dico enim vobis, quia quisquis venit illuc miserabilis homo hospitari, omnia ad vsum præbentur ei, & nullum immunem suis donis sanctus Petrus repellit venientium illuc: sed panis mundissimus & vina diuersa dantur non solum ei, sed & hominibus ei pertinentibus. Si ergo in miserabilibus hominibus hæc fiunt, qui venit etiam honorabilis sicut episcopus, qualem sumptum habet suscipere? Dicit ad eum Demosthenes: Nos didicimus, quia vi fecit libellum Pyrrhus Romæ, & quia lignea vincula sustinuit, & multa dolenda passus est. Respondit vir ille beatus, & dixit: Nihil tale factum est. Nam nisi quia formidine aliqui tenentur, non possunt forte loqui veritatem. Hic sunt Constantinopoli plurimi, qui tunc erant Romæ, & sciunt quæ ibi gesta sunt. Ex quibus interim superest Plato patricius, qui tunc exarchus erat, qui que direxit homines suos tunc ad Pyrrhum Romam. percontamini eum de his si mentior. Verumtamen, quid volumus plurima quærere? Ecce in manibus vestris retinetis me, & quodcumque vultis consummate in me, Deo indulgente in vestra est potestate. Vtique si membratim inciditis carnes meas, sicuti præfecto iussistis cum me traderetis, non communico ecclesiæ Constantinopolitanæ. Ecce hic sum, examine me, & tentate, & inuenietis experimento gratiam Dei, & fidelium seruorum eius. Iterum Pyr-

rhus in medium venit, qui totiens anathematizatus & nudatus est diuino honore. Stupefactus autem Demosthenes rescriptor, & admirans super hac voce æquanimis papæ audaciam atque constantiam pro Christo in morte sua, equidem ad hoc positus erat calix passionis. Similiter & hi qui consequentes erant ei stupentes, accepto libellario feriatim cuncta dicta a beato viro conscribentes, recesserunt. Fecit ergo reuerentissimus papa in eodem Diomedis ergastulo octoginta quinque dies post primas nonaginta tres, hoc est omnes simul CLXXVIII. Venit igitur Sagoleba scriba, dicens, quia iussus sum auferre te hinc, & transferre in domum meam, & post dies duos dirigere te quo iusserit mihi facellarius. Interrogante autem papa quo ducendus esset, vel in quem locum, noluit ei dicere. Rogabat ergo sanctus ille, vt fineretur in eadem custodia, quousque exularetur, & ad horam auferretur de custodia. & nec hoc concessum est ei. Sed circa occasum solis dicit venerabilis papa his qui erant in ergastulo: Accedite fratres, vale faciamus, quia ecce nunc aderit qui auferat me hinc. Et hæc dicente eo, hauserunt singuli calicem. Et surgens sereno vultu cum multa constantia atque gratiarum actione, dicit ad vnum concurrentium sibi dilectum, qui erat ibi: Veni, domine frater, & da mihi pacem. Erant porro præcordia fratris illius, sicut mihi ipse referebat in illa hora, qualia, vt coniiicio, discipuli illius contemplantis Dominum in cruce. Non valens ergo, vt aiebat, cohibere seipsum, vocante eum beato ad osculum, irrugit frater vt leo. Cum eo autem inibi præsentibus omnes lamentabantur terribili lamento. Anxiatus in hoc vir beatus flagitabat omnes ne ita facerent, sereno obtutu dicens. Et impositis venerabilibus manibus super verticem eius, subridens ait: Bona sunt hæc, domine frater, hæc sunt opportuna, & te oportet ita facere? hæc sunt pacis? cum econtra nunc debeas gaudere super me. Ad quem illico cum contritione cordis respondit frater: Deus nouit, famule Christi. Lator in gloria, qua dignatus est Christus Deus noster propter nomen suum hæc te omnia pati: sed lamentor omnium perditionem. Salutantes ergo omnes eum, recesserunt. Veniens igitur continuo scriba, & auferens eum, intulit in domum suam. Dictum est ergo,

H iij

quia in Chersonam exulatur. & post dies aliquot cognouimus, quia illuc clanculo nauigio transfuectus est ipse sanctissimus apostolicus vir. Veniens ergo illuc, post dies aliquot scripsit epistolam in Byzantium ad quemdam sibi carissimum, ex illis videlicet, qui hunc propter Dominum, & ob rectam fidem eius amabant. Cum esset in magna tribulatione & exilio idem sæpe dictus pater noster sanctissimus constitutus, postulans aliquarum specierum subsidia, propter multas & frequentes, grauesque ægrimonias corporales, angustiasque omnimodas regionis illius, eo quod nihil ibi inueniretur, præcipue triticum, quod quidem illic nominabatur, non autem inueniebatur. Vnde cum iureiurando scripsit, quia nauicula illo veniente, & parum tritici habente ad commutationem salis, vix potuerit emere ex eo vnum tritici modium quatuor solidis, cum multis & hoc precibus. Diuersas autem angustias scripsit sancta eius anima pati se ibi: non solum corporalibus angustias, sed etiam habitantium & dominantium ibi malis oppressus, ita vt penitus contritus male peius moreretur, suafione videlicet dominantium in Byzantio. Quamobrem quæso vos ego humilis & peccator famulus vester, a Deo honorabiles patres, vt quemadmodum ego visa mihi & audita diligentissime declaravi vobis, hoc est imminentes temptationes beatissimo papæ propter rectam confessionem in Christo Domino, & propter anathematismum in novos factum hæreticos: quamquam ex multis, parua tamen quæ potui dirigere, scripsi: ita & vos zelum habentibus culturæ Dei, explicate eadem, & hortamini imitari eum, & traditiones sanctorum patrum retinere secundum imitationem eius, & non communicare omnino contraria sentientibus. Obscrantes etiam pro me indigno famulo qui scripsi, quo cum eo & vobiscum inueniam misericordiam a Christo Deo nostro in sæcula, amen. Obiit autem idem sanctissimus ter beatus apostolicus Martinus papa, recens reuera confessor & martyr Christi Dei nostri, in eadem exultatione Chersonæ, iuxta eiusdem ad Dominum Deum petitionem, quam obtulit ei cum lacrymis, exiens de naui, & calcans terram illam, id est vt in ea finiret vitam, bonum certamen certans, cursum martyrii consummans, & bonam fidem seruans, mense

Septembrio, die sextadecima, in qua felicissimæ martyris & fidem custodientis orthodoxam Euphemix preciosissima & beatissima secundum anni circulum celebratur memoria, indictione quartadecima. Positus est autem in tumulis sanctorum extra muros Cherfonitarum ciuitatis quasi stadio vno, in preciosissimo & reuerentissimo templo sanctissimæ & præ omnibus sanctis colendæ, castissimæ & immaculatæ, perbenedictæque gloriosissimæ & excellentissimæ omnium creaturarû, gratia plenissimæ, gaudium facientis & tribuentis Dominæ nostræ, proprie natura & veritate solius Dei genitricis semper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blachernes: factus typus imitabilis omnibus, qui bene viuere & decertare elegerint & voluerint, pro ea, quæ verissime est veritas. Cuius virginis, cuiusque confessoris intercessionibus, Christus verus Deus & saluator noster, qui ineffabiliter & sine semine ex ea processit propter genus humanum, custodiat & conseruet nos, & omnes fideliter audientes, omnemque populum quem acquisiuit in sinceritatem fidei & conuersationem, in pace & dilectione perfecta, & omni iustitia usque in finem. Cui est cum Deo Patre & Spiritu sancto in deitate vna substantia, æquus honor, virtus eadem, sine tempore regnum, semper principium, sceptrum iuge, gloria perpes, maiestas similis, per infinita sæcula. Amen.

EPISTOLA XVI.
MARTINI PAPÆ I.
AD QVEMDAM SIBI CARISSIMVM.

De exilii sui calamitate.

INDICAMVS germanæ caritati vestræ, domine frater, quia postquam egressi sumus ex eo quod Ieron dicitur a Constantinopoli, nauigantes sancta quinta feria cœnæ Domini, pertransuimus Pharum, per diuersa loca transmeantes Idibus Maiis, & Cherfonem peruenimus. Ergo gerulus harum, qui præsentem vobis tradit epistolam, post triginta dies post nos a partibus Byzantii venit Cherfonem. Et gauisi sumus super aduentum ipsius, æstimantes quod expensæ missæ nobis ab Italia essent in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente consolari. Et cum